

Asia: VN/1007/2019

Lausuntopyyntö Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020 -työryhmän mietinnöstä

1. Sääntöjen vähimmäissisällön keventäminen ja uuden yhdistyksen sääntöjen kirjoittamista helpottavat olettamasäännökset – yhdistyslain 8, 10 b, 23, 24, 35, 38, 38 a, 39 a ja 40 §

Työryhmän ehdottamien uusien olettomasääntöjen perusteella, jollei säännöissä toisin määrätä:

- jäsenmaksua voidaan periä yhdistyksen kokouksen päätöksellä
- hallituksen jäseniä 3-7; hallituksen jäsenten, tilin/toiminnantarkastajan toimikausi päättyy ja uusi kausi alkaa valinnasta päättävän yhdistyksen kokouksen päättyessä
- tilikausi on kalenterivuosi
- henkilövalinnat tehdään, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään varsinaisessa yhdistyksen kokouksessa 6 kk kuluessa tilikauden päättymisestä
- kirjallinen kutsu yhdistyksen kokoukseen jäsenille 2 viikkoa ennen kokousta
- purkautuvan yhdistyksen jäljelle jäävä omaisuus on käytettävä yhdistyksen tarkoituksen edistämiseen purkamisesta päättävän kokouksen määräämällä tavalla.

Uudet olettomasäännöt perustuvat yhdistysten nykyiseen sääntökäytäntöön (mm. Patentti- ja rekisterihallituksen mallisäännöt, järjestöjen sääntömallit), joita suurin osa uusista yhdistyksistä käyttää. Tarkoitus on, ettei uusista olettomasäännöistä seuraa muutoksia vanhoille yhdistyksille.

Kannata sellaisenaan

Perustelut

Olettomasäännösten lisääminen on perusteltua ja palvelee yhdistystä tilanteessa, jossa muutoin yhdistyksen sisällä vallitsee epätietoisuus siitä, miten sääntöjä tulkitaan, jos jostain asiasta ei ole niissä mainintaa. Erytisesti tämä on tullut esiin hallituksen toimikauden alkamiseen liittyvissä tilanteissa. 1. kohdan olettomasäännöksen ”kirjallinen kutsu yhdistyksen kokoukseen on lähetettävä jäsenille 2 viikkoa ennen kokousta” tulkinta tulee ulottaa kattamaan myös sähköisesti, esimerkiksi sähköpostilla lähetetyt kutsut.

Joidenkin olettamasäännösten mahdollisia vaikutuksia tulisi vielä selvittää. On pidettävä huoli, että vaikutukset eivät ole arvaamattomia ja aiheuta yhdistystoiminnalle haittaa. Esimerkiksi olettamasäännöksen "purkautuvan yhdistyksen jäljelle jäävä omaisuus on käytettävä yhdistyksen tarkoituksen edistämiseen purkamisesta päättävän kokouksen määräämällä tavalla" vaikutuksena voi olla, että yhdistyksen valtaamisen jälkeen varat päätetään käyttää tarkoitukseen, joka ei ole yhdistyksen varsinaisen tarkoituksen mukainen.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

2. Jäsenten yhdenvertaisuusperiaatteesta nimenomainen säännös – yhdistyslain 10 a §

Työryhmä ehdottaa yhdistyskäytäntöä vastaavaa nimenomaista säännöstä yhdenvertaisuusperiaatteesta, joka selventää nykyisin suurelta osin sääntelemättömän periaatteen soveltamista yhdistyksissä. Ehdotuksen soveltamisala on huomattavasti suppeampi kuin muissa yhteisömuodoissa eikä periaatetta sovelleta yhtä tarkasti kuin muissa yhteisömuodoissa. Ehdotuksella selvennetään jäsenten yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen erot ja yhtäläisyydet muiden yhteisölakien, perustuslain ja hallintolainsäädännön yhdenvertaisuusperiaatteisiin ja yhdenvertaisuussäätelyyn.

Ehdotus perustuu oikeuskirjallisuuden lisäksi työryhmän selvittämään yhdistyskäytäntöön (esim. verkkokyselyt ja -keskustelut ja työpajat). Ehdotuksen perusteluissa on paljon käytännöstä nousseita esimerkkejä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Yhdenvertaisuusperiaatteeseen vedotaan usein yhdistyksen sisäisissä riidoissa. Periaatteen selventäminen auttaa osaltaan ratkaisemaan kiistoja, joissa periaatteeseen vedotaan perusteettomasti. Yhtä tärkeää kuin että jäsenillä on käsitys mitä periaate pitää sisällään on myös, että he ymmärtävät mitä siihen ei kuulu.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

3. Sallitaan 100% verkkokokoukset perinteisen yhdistyksen kokouksen tai valtuutettujen kokouksen vaihtoehtona – yhdistyslain 17 §:n 2 momentti

Verkkokous perustuisi aina yhdistyksen sääntöihin ja jäsenten käytössä olisi kaikki perinteistä kokousta vastaavat osallistumiskeinot ("teknologia-neutraali" kokousmääritelmä, käytännössä yleensä reaaliaikainen osallistuminen). Hallitus vastaisi tarvittavista kokousjärjestelyistä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Etäkokoukset ovat koronan myötä tulleet jäädäkseen ja koronan jälkeenkin on oletettavaa, että hybridimalli tulee vallitsevaksi useissa yhdistyksissä. Korona-aikana kokousten osallistujaprofiili on paikoin muuttunut ja digimaailmassa luontevasti toimivien jäsenten kynnys osallistua päätöksentekoon on madaltunut. Hybridimalli on hyvä saavutettavuuden kannalta, vaikkakin hybriditapaamiset vaativat vielä 100 % verkkokokouksia enemmän tekniikkaa ja sen säätämistä. 100 % verkkokokouksen salliminen helpottaa myös kokonaan verkossa toimivien yhdistysten toimintaa.

Osa yhdistyksistä tarvitsee perinteistä kokoontumista. Tässä on huomioitava yhdistysten erilaisuus, esimerkiksi ikäihmiset, maahanmuuttajat ja erityisryhmät, joilla on erilaisia tarpeita ja kognitiivisia haasteita verkko-osallistumiselle. Osalla yhdistystoimijoista ei ole osaamista ja jaksamista käyttää teknisiä laitteita tai niitä myöskään mahdollisuutta hankkia. Yhdistyksen hallitus tuntee jäsenistönsä parhaiten ja osaa peilata, mikä on omassa yhdistyksessä tasavertaisin osallistumisen muoto.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

4. Etäosallistuminen mahdolliseksi hallituksen päätöksellä, jollei säännöissä rajoitettu tai kielletty – yhdistyslain 17 §:n 3 momentti

Ehdotuksella pyritään digitalisoinnin mahdollisuuksien käyttöön täysimääräisesti sekä, vältetään sääntömuutos- ym. kuluja. Ehdotuksen valmistelu perustuu myönteisiin kokemuksiin ja työryhmän arvioon väliaikaisen lain aikaisesta kokouskäytännöstä.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Myös oikeus käyttää teknistä avustajaa tai tukihenkilöä olisi hyvä olla sääntelyssä esillä vakiona, jotta sitä ei tarvitse erikseen mainita yhdistysten säännöissä tai erikseen käsitellä hallituksessa.

5. Jäsen- ja liittoäänestys myös hallituksen puheenjohtajasta ja hallituksen jäsenistä mahdolliseksi – yhdistyslain 17 ja 19 §

Hallitusohjelman mukainen mahdollisuus jäsen- ja liittoäänestyksen sallimiseen hallituksen tai sen puheenjohtajan valitsemiseksi perustuisi aina yhdistyksen sääntöjen määräykseen. Liittoäänestyksellä tarkoitetaan päätöksentekoa, jossa esimerkiksi puolue-yhdistyksen jäsenyhdistyksen henkilöjäsen saa äänestää puolueyhdistyksen yhdistyksen kokoukselle kuuluvasta asiasta.

Ehdotuksen ero yhdistyksen kokouksessa käsiteltävään hallituksen puheenjohtajan ja jäsenen valintaan olisi se, ettei tarvitse järjestää kokousta, jossa keskustellaan ehdokkaista. Nykyisin jäsenyhdistyksen henkilöjäsenelle ei voi antaa äänioikeutta esim. puolue-yhdistyksen puheenjohtajan tai hallituksen jäsenen vaalissa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

6. Jäsenen kyselyoikeudesta yhdistyksen kokouksessa nimenomainen säännös – yhdistyslain 25 a §

Työryhmä ehdottaa nykyistä yhdistyskäytäntöä vastaavaa nimenomaista säännöstä jäsenen kyselyoikeudesta ja yhdistyksen johdon vastausvelvollisuudesta yhdistyksen kokouksessa. Tarkoituksena on selvittää, milloin nykyisin sääntelemätön kyselyoikeus ja vastausvelvollisuus on tai sitä ei ole. Ehdotus perustuu oikeuskirjallisuuden lisäksi työryhmän selvittämään yhdistyskäytäntöön (esim. verkkokyselyt ja –keskustelut ja työpajat). Ehdotuksen perusteluissa on paljon käytännöstä nousseita esimerkkejä.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Työryhmän järjestämissä työpajoissa on tuotu esille, että jäsenten kyselyt voivat kuormittaa yhdistyksen toimijoita liikaa. Riskinä on, että vain yksittäiset jäsenet käyttävät aktiivisesti kyselyoikeuttaan kokouksissa. Jäsenten kyselyoikeus on toisaalta tärkeä siitä näkökulmasta, että henkilöt, joille yhdistystoiminta ja -demokratia on ehkä uutta – esimerkiksi nuoret tai maahan muuttaneet henkilöt – voivat kyselyoikeutta käyttämällä vaikuttaa yhdistyksen toimintaan ja kokea osallisuutta.

Esitysluonnosta tulee muuttaa niin, että kysymykseen vastaaminen kokouksessa riittää, jollei kokouksen enemmistö vaadi, että kirjallinen vastaus tulee toimittaa jälkikäteen. Tärkeää on määritellä, mitä kyselyoikeuteen ei kuulu.

Kansalaisareena myös painottaa, että yhdistystoiminnan sääntelyä ei tule lisätä, jos sääntely ei ole tarpeen. Yhdistystoimintaan ja vapaaseen kansalaistoimintaan kuuluu jo lähtökohtaisesti avoimuus ja läpinäkyvyys. Työryhmän mietinnöstä ei käynyt ilmi, onko kyselyoikeuden epäämiseen liittyviä väärinkäytöksiä tullut ilmi tai ennakoitaanko yhdistystoiminnan kehittyvän epädemokraattiseen tai läpinäkymättömään suuntaan. Kyselyoikeus on mahdollista säilyttää myös kokonaan yhdistystoiminnan hyvien käytäntöjen kautta toteutuvana asiana.

7. Sallitaan päätösvallan delegointi jäseneksi ottamisen ja eroilmoituksen vastaanottamisen osalta – yhdistyslain 12 ja 13 §

Jäseneksi ottamisen osalta delegointi perustuisi sääntöihin, eroilmoituksen vastaanottamisen osalta hallituksen päätökseen. Tarkoituksena on helpottaa digitaalisten palveluiden mahdollisuuksien hyödyntämistä jäsenasioissa (esim. liiton jäsenpalvelujärjestelmää hyödynnetään jäsenyhdistyksen jäsenasioiden hoidossa).

Ei muutosta jäsenen erottamiseen (ei perusteita sallia delegointia)

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Pieni, mutta kätevä muutos. Esimerkiksi jäsenedut saadaan heti voimaan tarvitsematta odottaa yhdistyksen hallituksen päätöstä. Mahdollisuutta sallia jäsenen erottamisen delegointi tulisi vielä selvittää esimerkiksi jäsenmaksunsa maksamatta jättäneiden jäsenten kohdalla.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

8. Hallituksen huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuudesta ja velvollisuudesta huolehtia yhdistyksen hallinnon järjestämisestä nimenomaiset säännökset. Nimenomainen lain tai sääntöjen vastaisten päätösten täytäntöönpanokielto – yhdistyslain 35 §

Työryhmän ehdotuksen tarkoituksena on selventää yhdistyksen hallituksen yleisiä tehtäviä. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös tilanne, jossa vastuu päivittäisesti johtamisesta on toimitusjohtajalla (esim. rajoittaa nimenomaisesti hallituksen vastuuta kirjanpidosta ja varainhoidosta).

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Hallituksen tehtävien selventäminen on perusteltua. Hallitustyöskentelyn tarkentaminen lakisääteisesti jämäköittää työskentelyä. Lisäksi toimitusjohtajan ja hallituksen vastuita on syytä selventää. Lojaliteettivelvoitetta on hyvä tarkentaa myös jäsenistön suhteen.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry, Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

9. Sallitaan myös yhdistyksille toimitusjohtaja-toimielin – yhdistyslain 35 a §

Työryhmä ehdottaa, että yhdistyksen säännöissä voitaisiin määrätä toimielin-toimitusjohtajan valitsemisesta. Mahdollisuus sallitaan kaikille yhdistyksille (ei esim. koko- eikä toimialarajoja). Toimitusjohtaja vastaa hallituksen ohjauksessa ja valvonnassa yhdistyksen päivittäisestä johtamisesta. Hallitus valitsee ja erottaa toimitusjohtajan, joka ei ole työsuhteessa yhdistykseen. Ehdotus ei vaikuta yhdistysten nykyisten toiminnanjohtajien, pääsihteerien ym. työsuhteisiin.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Toimitusjohtaja-toimielimestä viestittäessä ja koulutettaessa tulee kuitenkin painottaa, että toimielimen käyttöönotto edellyttää sääntökirjausta ja yhdistyksen tulee aidosti punnita, onko sen toiminta, koko ja muut olosuhteet huomioon ottaen perusteltua ottaa itselleen toimitusjohtajaa.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry, Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

10. Yhdistyksen johdon esteellisyysääntelyn tarkistus – yhdistyslain 37 §

Työryhmän ehdottamaa esteellisyysääntelyä sovellettaisiin hallituksen jäseniin, (ehdotettavaan) toimitusjohtajaan ja muuhun sääntöjen perusteella hallintotehtävää hoitavaan toimihenkilöön (nykyisin kaikki toimihenkilöt).

Tarkoitus on selventää vastuusuhteita yhdistyksessä: hallitus ja mahdollinen toimitusjohtaja vastaavat yhdistyksen toiminnan järjestämisestä niin, että intressiristiriitatilanteita ei synny ja/tai ne tunnistetaan ja niissä toimitaan asianmukaisesti.

Työryhmän ehdotuksella selvennetään esteellisyyden perusteita siten, että yksityinen etu voi olla esteellisyyseruste vain, jos toimi poikkeaa yhdistyksen tavanomaisesta toiminnasta tai tavanomaisista ehdoista. Lisäksi selvennetään sitä, milloin välillinen etu johtaa ja ei johda esteellisyyteen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kansalaisareenan jäsenyhdistykset, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

11. Pienimmille yhdistyksille sallitaan helpotettu tilinpito – yhdistyslain 37 a §

Työryhmä ehdottaa, että jos yhdistyksen tuotot ovat enintään 30 000 €/v, se voi soveltaa kirjanpitolakia kevyempää tilinpitonormistoa, joka perustuu maksuperusteiseen yksinkertaiseen kirjanpitoon. Tarkoituksena on tulojen, menojen, varojen ja velkojen erillään pitäminen. Tilinpitoon ei kuulu pakollisen tilinpäätöksen laatimista, jos tilinpito pidetään säännöllisesti (vähintään kuukausittain) jäsenenä nähtävänä. Lisäksi tilinpito-mallissa on mahdollisuus tilinpäätöstä kevyempään vuosilaskelmaan.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Helpotettu tilinpito on tervetullut mahdollisuus, johon tarttumalla pieni yhdistys voi vähentää yhdistystoiminnan kuormittavuutta. Helpotettuun tilinpitoon siirtyminen tehdään sujuvaksi, koska siihen on mahdollista siirtyä joko sääntömuutoksella tai enemmistö päätöksellä. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että avustuksia, tiloja ja vastaavia yhdistystoiminnan tukia myöntävät tahot eivät tee uutta lainkohtaa tyhjäksi edellyttämällä helpotettua tilinpitoa käyttäviltä yhdistyksiltä lisävelvoitteita.

Esitysluonnoksen maininta tilinpidon nähtävillä pitämisestä vähintään kuukausittain tulee korvata maininnalla vuosiselvityksen laatimisesta. Taloudenpidon läpinäkyvyyden varmistamiseksi esitysluonnokseen tulee lisätä jonkinasteinen toiminnantarkastus tai tositetarkastus.

On erikoista, että esitysluonnoksessa lähtökohtana oletetaan, että jäsenillä on oikeus saada tilinpitotiedot pyynnöstä nähtäville. Tilinpitotietojen nähtäville pyytäminen on omiaan kuormittamaan pienten yhdistysten toimijoita. Kerran vuodessa laadittu tilinpäätös tai vuosiselvitys on laajalti käytössä oleva hyvä yhdistyskäytäntö, joka auttaa myös jäseniä hahmottamaan toiminnan kokonaisuutta paremmin kuin tilinpidon näkeminen kerran kuukaudessa. Rivijäsenillä ei ole tarvetta seurata tilinpitoa kuukausittain, vaan vuosiselvityksen saatavilla olo kerran vuodessa riittää, kuten tähänkin asti.

12. Yhdistysten yhdistymiseen uusi vaihtoehto – yhdistyslain 42 a – 42 c §

Työryhmä ehdottaa vaihtoehtoista sopimukseen perustuvaa yhdistymisjärjestelyä, jolla pyritään helpottamaan erityisesti suurempien yhdistysten yhdistämistä. Ehdotus sisältää varojen ja velkojen yleisseuraannon ja järjestelyn kaikkien oikeusvaikutusten (mm. uuden yhdistyksen perustaminen, sääntömuutos, jäsenyyksien siirtyminen, yhdistyvän yhdistyksen purkautuminen) voimaantulon saman aikaisesti rekisteröinnillä. Yleisseuraanto vähentää olennaisesti varojen ja vastuiden yksilöintiin ja ”järjestämiseen” liittyvää selvittelyn tarvetta.

Velkojen yleisseuraannon vuoksi ehdotus sisältää velkojansuojamenettelyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Perustelut:

Kannatamme esitystä, mutta painotamme vielä seuraavaa: lainkohdassa tule selkiyttää, että yhdistyvien yhdistysten jäsenet tulevat uuden yhdistyksen jäseniksi vain omalla suostumuksellaan.

Yhdistysten yhdistymistä koskevat säännökset suoraviivaistavat yhdistymiseen liittyvää päätöksentekoprosessia.

Lainkohta voi helpottaa isojen liittojen fuusiota, mutta ei ole niin hyödyllinen pienille yhdistyksille. Pienten yhdistysten näkökulmasta (joilla ei ole lakimiestä käytettävissä) lainkohtaa tulisi vielä yksinkertaistaa, jotta myös pienet yhdistykset voivat tarttua lainkohdan tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Kansalaisareenan jäsenyhteisöt, jotka kannattavat lausuntoa sellaisenaan:

KRIS-Suomen keskusliitto ry, Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys ry, Suomen Kuurosokeat ry,

Suomen Kylät ry, Suomen Latu ry, Syömishäiriöliitto – SYLI, Vantaan Järjestörinki ry, Yhdessä Selviytymisen Tuki YSTI ry, Marttaliitto ry

13. Muut kommentit työryhmän muutosehdotuksesta yhdistyslain osalta

Yhdistyslain 17 §:n 1 momentti (perinteisen kokouksen määritelmä), 22 § (viittauksen selvennys), 24 §:n 2 momentti (kokouskutsun sisältö etäosallistumisesta, verkkokokouksesta ja ennakoilmoittautumisesta), 25 §:n 2 momentti (ennakoilmoittautumisvelvollisuuden sisällön tarkistus), 26 § (toimitusjohtajan esteellisyys yhdistyksen kokouksessa), 27 §:n 2 momentti (jäsen- ja liittoäänestystä koskevan helpotetun sääntömuutoksen soveltamisalan rajoitus, joka liittyy jäsen- ja liittoäänestyksen käyttöalan laajentamiseen), 29 § (avoin äänestys mahdolliseksi myös suhteellisessa vaalissa), 30 § (äänestys- ja vaalijärjestysvaatimuksen rajoittaminen jäsen- ja liittoäänestykseen), 32 § (moiteoikeus myös toimitusjohtajalle), 33 § (kanneoikeus myös toimitusjohtajalle), 39 § (toimitusjohtajan vahingonkorvausvelvollisuus ja johdon vahingonkorvausvastuun rajoittaminen muuta yhteisö- ja säätiölainsäädäntöä vastaavasti), 40 § (pakollisen lopputilityskokouksen tilalle lopputilityksen saatavana

pitovelvollisuus), 43 § (lakkautettavan yhdistyksen varojen käyttäminen), 48 § ja 52 § (mahdollisen toimitusjohtajan huomioon ottaminen perus- ja muutositmoituksessa yhdistysrekisteriin), voimaatulosäännös (ehdotetaan tulemaan voimaan 1.7.2022), siirtymäsäännökset (kokouskutsuajan ja ennakkoilmoittautumisen määräajan suhde, ennen lain muutosta käytössä ollut toimitusjohtaja-nimike ja vahingonkorvausvastuu ennen lain muutosta aiheutetusta vahingosta).

Mahdollisuus edellyttää ennakkoilmoittautumista ehtona kokoukseen osallistumiselle helpottaa kokousjärjestelyjä sekä etäosallistumisen että fyysisen kokouksen osalta (25§).

Säännöissä voidaan määrätä, että suhteellinen vaali voidaan pitää myös avoimena äänestyksenä. Muutos on hyvä ja tuo joustavuutta päätöksentekoon, jos esimerkiksi teknisten ongelmien vuoksi vaalia ei voida suorittaa äänestyssovelluksen avulla (29§).

14. Muut yhdistyslakiin tai siihen liittyviin suosituksiin (esim. hyvä hallintotapa) tai ohjeisiin liittyvät kommentit

Tässä voit kommentoida yhdistyslakia siltä osin kuin asiaa ei ole käsitelty työryhmän mietinnössä.

Yhdistyksissäkin toimii henkilöitä, joiden tietojen luovuttamista on rajattu terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvan uhan takia. Yhdistyksessä kuitenkin jäsenellä on oikeus tutustua jäsenrekisteriin, ja tällä hetkellä yhdistyslaki ei tällaista turvakielto-ajasta tunne, jolloin yhdistystoiminta voi muodostaa yhden uhan lisää. Yhdistyslain tulisikin ottaa mallia muusta yhteisölainsäädännöstä (esim. asunto-osakeyhtiölaki) jäsenten tietojen julkisuuden suhteen. Eli vaikka jäsenellä jatkossakin säilyisi oikeus tutustua jäsenrekisteriin, tulisi ns. turvakiellon omaavien tiedot voida rajata tutustumisoikeuden ulkopuolelle.

15. Uusi toimintaryhmälaki

Työryhmän ehdotuksen mukainen uudessa laissa säänneltävä toimintaryhmä on yhdistystoiminnalle vaihtoehtoinen kansalaistoiminnan organisointimuoto. Toimintaryhmä edistää yhteisen aatteellisen tarkoituksen toteutumista. Tarkoituksena ei voi olla voiton tai muun taloudellisen edun hankkiminen siihen osalliselle.

Toimintaryhmän sisäisissä suhteissa on laaja sopimusvapaus – ei esim. pakollista hallitusta eikä jäsenten kokousta. Toimintaryhmän sisäinen viestintä ja päätöksenteko voidaan toteuttaa siten esim. some-palvelussa.

Toimintaryhmä syntyy rekisteröinnillä (PRH:een toimintaryhmärekisteri). Rekisteröinti on määräaikainen (3 vuotta). Jos rekisteröintiä ei uusita, toimintaryhmä poistetaan rekisteristä.

Rekisteröity toimintaryhmä on oikeushenkilö. Toimintaryhmällä on ainakin yksi edustaja, jolla voi edustaa ryhmää kaikissa toimissa. Toimintaryhmän puolesta toiminut ja tointa koskevaan päätökseen osallistunut ryhmän edustaja ja jäsen vastaavat henkilökohtaisesti, jos velkoja ei saa suoritusta toimintaryhmältä. Ryhmän edustaja ja jäsen voivat milloin tahansa erota.

Toimintaryhmän kevennetty tilinpito (ks. Edellä kysymys 11. pienistä yhdistyksistä), jos tuotot enintään 30 000 €/v eikä muuta säännöissä tai päätetty. Toimintaryhmälakiin lisäksi säännökset oikeuspaikasta, toimintaryhmän edustajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, toimintaryhmän purkamisesta, konkurssista, muuttamisesta rekisteröidyksi yhdistykseksi ja rangaistusvastuusta.

Perustelut

Toimintaryhmä on tervetullut uusi kansalaistoiminnan järjestämisen muoto, kun toimintaryhmät kiinnittyvät jo järjestäytyneeseen yhdistystoimintaan. Yhdistysten luonnollisen elinkaaren näkökulmasta toimintaryhmä voi olla ensimmäinen askel toiminnan käynnistämiseksi, ja vastaavasti yhdistyksen toiminnan muuttuessa pienimuotoisemmaksi voisi se muuttua toimintaryhmäksi. Esimerkiksi liikunnan ja urheilun piirissä erilaisten kaveriryhmien organisoitumien osaksi lajiliittojen tai niiden aluejärjestöjen kilpailutoimintaa voisi aluksi tapahtua toimintaryhmien kautta ja toiminnan laajentuessa tai urheilullisen tason noustessa ne muuttuisivat yhdistyksiksi.

Tällä hetkellä rekisteröidyn yhdistyksen velvoitteet saatetaan kokea raskaina, eikä rekisteröitymätön yhdistys voi toimia oikeushenkilönä. Nopea rekisteröinti mahdollistaa nopean reagoinnin tiettyyn yhteiskunnalliseen ilmiöön tai tarpeeseen. Nopealla rekisteröinnillä on mahdollista myös toteuttaa joustavasti esimerkiksi tapahtuma tai muu tilapäinen projekti. Vastaavasti toimintaryhmä poistuu automaattisesti rekisteristä, jos toimintaa ei ole tarpeen jatkaa.

Seuraavia asioita tulee ottaa esitysluonnoksen viimeistelyssä huomioon:

- Jos toimintaryhmä ei omissa säännöissään määrittele päätöksenteon prosessia ja dokumentointia riittävän tarkkaan, voi käydä niin, että ei pystytä aukottomasti osoittamaan onko joku jäsen ollut mukana päätöksenteossa vai ei. Tämä voi aiheuttaa hankalia tilanteita silloin, kun toimintaryhmä ei pysty oikeushenkilönä hoitamaan velvoitteitaan esim. varojen puuttumisen vuoksi. Tätä edistäisi se, että toimintaryhmät kiinnittyisivät jo järjestyneen yhdistystoiminnan verkostoon.
- Tilinpitösäännöissä edellytetään, että tositteita säilytetään kuusi vuotta. Toimintaryhmä kuitenkin poistuu rekisteristä 3 vuoden jälkeen, jollei rekisteröintiä jatketa. Tositteiden säilytysaika tulee muuttaa enintään 3 vuoteen, sillä ei voida edellyttää, että toimintaryhmän aloittaessa rekisteröidyllä edustajalla / edustajilla olisi velvollisuus säilyttää tositteita, vaikka itse toimintaryhmä olisi jo poistettu rekisteristä.
- Toimintaryhmän voi muuttaa rekisteröidyksi yhdistykseksi enemmistö päätöksellä. Myös yhdistyksen muuttamiseen toimintaryhmäksi tulee luoda vastaava prosessi. On todennäköistä, että hyvin monet pienet yhdistykset kokevat toimintaryhmän tarjoavan mahdollisuuden vähentää toiminnan kuormittavuutta ja haluavat tarttua tähän mahdollisuuteen.
- Toimintaryhmä-käsitteen valitsemista tulisi vielä harkita, koska käsite tarkoittaa tällä hetkellä esimerkiksi Leader-toimintaryhmää.

16. Mietinnön yleisperusteluiden kommentit

Tässä voit kommentoida työryhmän mietinnön yleisperusteluita

Yleisperustelut sisältävät työryhmän

- selvitykset yhdistyslainsäädännön sisällöstä ja yhdistyskäytännöstä, muusta yhteisölainsäädännöstä vastaavien asioiden osalta ja yhdistystoiminnan sääntelyn ulkomaiden lainsäädännössä,
- arvion nykytilasta ja toimeksiannon mukaiset tavoitteet,
- määrittämät sääntelyvaihtoehdot, arvion vaihtoehdoista ja työryhmän ehdotuksen yleiset perustelut

kunkin asian osalta, sekä

- ehdotuksen riippuvuuden muista hankkeista ja suhteen valtion talousarvioesitykseen

-

Muut kommentit

Voitte kirjoittaa muut kommentinne alla olevaan tekstikenttään

-

Porthén Anne
Kansalaisareena